

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์และอุทัยธานี” เป็นการวิจัยระยะที่ 1 ในชุดโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ทั่วประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงตามที่ศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พันธ์เสน ได้แบ่งไว้ใน 2 ประเด็นคือ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการภายในองค์กร และสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละบริบท และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนปัจจัยที่ส่งผล ทั้งแรงจูงใจและกลยุทธ์ เงื่อนไขหรือสภาพแวดล้อมที่เอื้อทั้งวัฒนธรรมและทรัพยากรที่จำเป็น และกระบวนการสร้างความร่วมมือและพัฒนาเครือข่าย ด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างเฉพาะเจาะจง คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง ในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ เทศบาลตำบลอุดมธัญญา องค์การบริหารส่วนตำบลเขาหิน และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว และในจังหวัดอุทัยธานีคือ เทศบาลตำบลทัพทัน องค์การบริหารส่วนตำบลประดู่ยืน และองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยคต การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามประเด็นเนื้อหา คือการการวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มเฉพาะ การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ทั้งแบบมีและไม่มีส่วนร่วม ตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสามเส้า (Triangulation method) และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเชิงพรรณนาและวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของอปท. พบว่าเทศบาลตำบลทัพทันอยู่ในระดับ “เข้าถึง” (272 คะแนน จากคะแนนเต็ม 300 คะแนน) เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข (เป็นความสุขแบบพุทธ คือนิรามิสสุข-ความสุขที่เป็นอิสระ สุขจากการสร้างประโยชน์) คือสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับวิถีชีวิต ขณะที่อปท. ที่เหลืออยู่ในระดับ “เข้าใจ” เป็นองค์กรแห่งความสุข (เป็นความสุขแบบพุทธ คือสามิสสุข-ความสุขจากการเสพ/มี/เป็น) คือสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับวิถีชีวิต ยกเว้นอบต. หนองบัวและอบต. ห้วยคตมีคะแนนไม่ผ่านเงื่อนไข ผลรวมข้อ 1 2 และ 3 ไม่น้อยกว่า 70 คะแนน จึงอยู่ในระดับ “ไม่เข้าข่าย” คือยังไม่สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร

เทศบาลตำบลทัพทันและอบต. เขาหิน มีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่สาธารณะคือ พื้นที่/ศูนย์เรียนรู้ ศาสตร์พระราชา และตลาดเจ้าคะพื้นที่แลกเปลี่ยนสินค้าการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนอบต. ประดู่ยืนและเทศบาลตำบลอุดมธัญญา มีนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นโครงการ การจัดการขยะที่ต้นทาง-หมู่บ้านสะอาด และกองทุนฌาปนกิจจากขยะ นวัตกรรมทั้งหมดมีดำเนินการอย่างต่อเนื่อง/ทำซ้ำ ได้รับแนวปฏิบัติจากพื้นที่อื่น นำมาปรับปรุงให้เหมาะสมและสร้างสรรค์กิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม เป็นนวัตกรรมแบบส่วนเพิ่ม

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันในเรื่องที่ดินในเขตปฏิรูปการเกษตร (สปก.) ในอปท. ที่มีพื้นที่สปก. สูง มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและนวัตกรรมฯ น้อย เนื่องจากข้อจำกัดของการใช้พื้นที่สปก. ขณะที่อปท. ที่มีส่วนต่างค่าใช้จ่ายและงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรต่ำ คือสามารถใช้งบที่ไม่สามารถจ้างบุคลากรตามกรอบอัตรากำลัง นำมาใช้ในการจัดทำโครงการใหม่ โดยไม่เหลือไว้เป็นเงินสะสมปลายปี มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและนวัตกรรมฯ ระดับมาก

นายกของอปท. ทั้ง 4 แห่งมีความชัดเจนในเรื่องภาวะผู้นำ ในเรื่องการริเริ่มโครงการใหม่ๆ และมีความเป็นผู้ประกอบการที่เริ่มต้นจากสิ่งเล็กๆแล้วค่อยพัฒนาต่อยอด สามารถสร้างการเรียนรู้ให้กับบุคลากรในองค์กร ที่สำคัญยังสามารถสร้างความร่วมมือกับข้าราชการประจำ ระหว่างผู้นำท้องถิ่น คือกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้พบว่าผู้บริหารยังมีความสามารถในการระดมทุนจากภายนอกได้ด้วย

ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัย หน่วยงานต้นสังกัดควรมีนโยบายในการดูแล/ควบคุมอปท. ที่อยู่ในระดับเข้าใจขึ้นไปที่มีความยืดหยุ่น และจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อให้อปท. เหล่านี้สามารถพัฒนาคุณภาพของการให้บริการประชาชนจากนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่

คำสำคัญ: นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่น, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

This research report, entitled “The Sufficiency Economy Philosophy as an Approach to Innovation for Community Development: A Case Study of Local Administrative Organizations in Nakhon Sawan and Uthai Thani Provinces,” is the 1st phase of a larger research project on the application of Sufficiency Economy Philosophy (SEP) in local government. This study applies Professor Dr. Apichai Puntasen’s Sufficiency Economy index for two purposes – first, to understand how well local governments effecting SEP innovations in their own operations and, second, to study how the index scores are affected by such factors as incentives, strategy, conditions (enabling environment), resources, and the process of networking and collaboration. Six samples of local administrative organization had been purposively selected, three in Nakhonsawan Province – Udom Thanya Tumbon Municipality; Khoadin Local Administrative Organization; and Nong Bua Local Administrative Organization – and three in Uthai Thani Province – Thapthan Tumbon Municipality; Praduyuen Local Administrative Organization; and Huai Kot Local Administrative Organization. Research was conducted through document selected, focus group interviews, an individual interview, participatory and non-participatory observations. Triangulation method for the validity and reliability of those data sets was adopted. Descriptive and content analysis were employed.

Thapthan Tumbon Municipality received the highest index score (272 out of 300) reaching the level of inspiration of SEP, implying its “success” in “creating the Buddhist sort of ‘dependent happiness’ (good working conditions) and ‘independent happiness’ (happen from working for the benefit of others) so as to make SEP an organizational way of life.” Four organizations had scores at the level of “comprehension” -- applying SEP as a way of thinking. Both Nong Bua Local Administrative Organization and Huai Kot Local Administrative Organization had a score under a condition (total score of item 1 2 and 3 is not less than 70) indicating that it was “not practicing” SEP for the time being.

Thapthan Tambon Municipality and the Khoadin Local Administrative Organization have innovated by building, respectively, an agricultural SEP learning center and an SEP market exclusively for locally grown produce. Less tangibly, the Praduyuen Local Administrative Organization and Udom Thanya Tumbon Municipality have innovated by, respectively, encouraging residents in their own recycling project rather than relying on municipal services and by creating a local crematory fund from selling recyclables. All these projects were adopted elsewhere before being improved on their own under local conditions.

In comparison of those 6 organizations, it can be concluded that not just the quality and commitment of management among them which determines the level of SEP innovation. Where farmers have land title to a relatively large amount of land, the prospects are higher for SEP innovation. Still, management matters when, talent to direct a SEP project is difficult to be persuaded. If management fails to reallocate the salary funds for other SEP project, the money has not been fully utilized.

Four of the six local government organizations have their mayors with significant entrepreneurial talent to initiate projects and expand them into many successful activities. Such activities creates a learning process together with their staff and other local leaders. Two of the Mayors are able to mobilize resources by applying for funds for any purposes as needed. The research presented here suggests that to support SEP innovation, it would be useful for the supporting agency of the central government to allow financial flexibility for those local administrative organization.

Keywords: Innovation of local development, SEP, Local administrative organization